

STOPA

Príručka zodpovedného spotrebiteľa
máj 2019

časopis študentov
Obchodnej akadémie v Dolnom Kubíne

Milí čitatelia,

dostáva sa vám do rúk
mimoriadne vydanie
školského časopisu
OADKo, Stopa –

Príručka zodpovedného spotrebiteľa.

Žijeme v spoločnosti konzumu. Každý deň nakupujeme potraviny, oblečenie, niečo do domácnosti, drogeriový tovar, elektroniku... Nakupujeme, lebo máme stále viac peňazí, na trhu dostatok lacného tovaru a reklamy, ktoré nás presviedčajú, že bez danej veci sa nemôžeme zdravo stravovať, zdravo variť, obliekať, proste žiť. A keď sa nám niečo pokazí alebo znepečí, tak to vyhodíme a nakupujeme ďalej. Pretože patríme k tej skupine obyvateľstva Zeme, ktorá žije v ekonomike rastu. V ekonomike, kde vládne reklama, úvery a plánované zastarávanie výrobkov, ktoré sa v krátkom čase pokazia, reklama nás presvedčí o nových a lepších a banky nám samozrejme poskytnú výhodný úver na ich kúpu. S netrpezlivosťou čakáme na ďalšie a ďalšie výpredaje a svoje nákupné správanie ospravedlňujem tým, že na to máme a separujeme odpad. Neuvedomujeme si dopad nášho správania na planétu Zem a na ľudí v iných častiach sveta, ktorí výrobky, ktoré si kupujeme vyrobili. Naša planéta to nemôže znášať do nekonečna. Hospodárstvo založené na plytvaní je na konci s dychom. Naše prírodné a energetické zdroje nie sú nevyčerpatel'né, musíme sa zastaviť a naučiť, ako sa stať zodpovednými spotrebiteľmi. Niekoľko dobrých rád ako to urobiť, vám prinášame v časopise.

Prajeme vám príjemné čítanie
redakčná rada

Obsah

Prečo sa stať zodpovednými spotrebiteľmi? **3**
 Ekologická stopa **4**
 Spýtali sme sa... **5**
 Mladí ekologickí aktivisti **6**
 Knižnica vecí **6**
 Naše babky sú Zero Waste **7**
 Ako sa stať zodpovednými spotrebiteľmi? **8**
 Eko značky **9**
 Agenda 2030 **9**

Fotografie a obrázky:

Obrázok: Strom príčin a dôsledkov globálneho otepľovania. Archív OA (str. 3)
Foto: Skutočná cena topánky, Autor: Viliam Michálek, archív OA (str. 3)
Obrázok: Ekologická stopa obyvateľov planéty. Zdroj: <http://data.footprintnetwork.org/#/> (str.4)
Foto: Greta Thunbergová na zasadnutí EP v Štrasburgu. Autor: TASR/AP, Jean-Francois Badias (str. 6)
Foto: Protest v Bratislave. Zdroj: TVnoviny.sk
Foto: Knižnica vecí. Autor: Boris Németh
Foto: Ilustračné fotografie. Autor: Soňa Oriešková (str. 8)
Foto: Fair Trade v meste. Autor: Jana Andrisová (str. 9)
Foto: Fair Trade raňajky. Autor: Jana Andrisová (str. 9)

Redakčná rada:

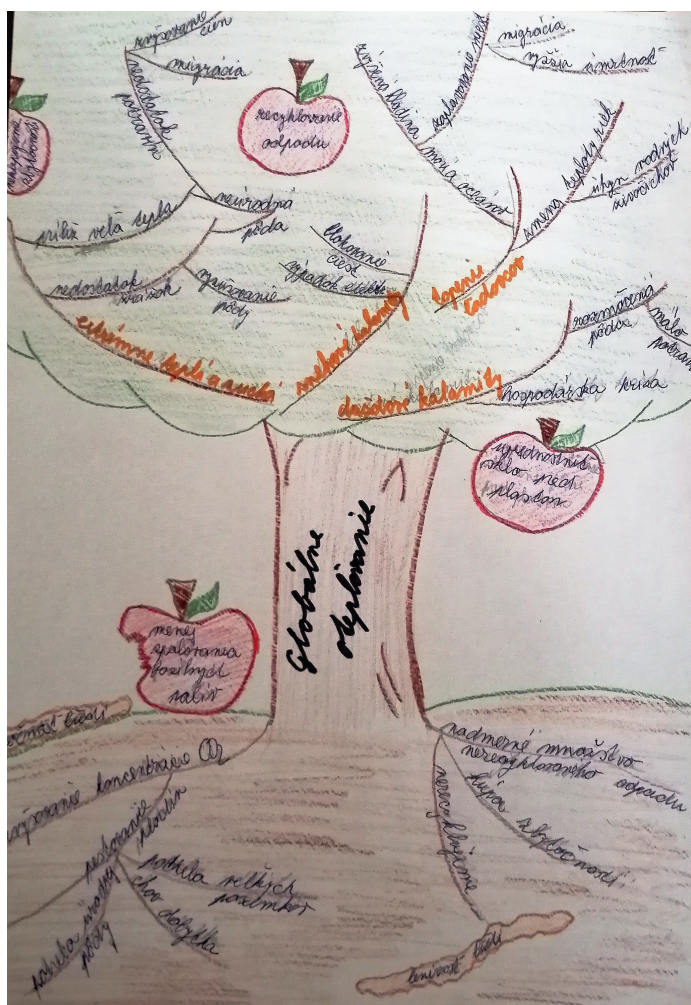
Soňa Oriešková/šéfredaktorka,
 Táňa Oriešková/redaktorka, komix,
 Veronika Šlachtová/redaktorka.

STOPA – Príručka zodpovedného spotrebiteľa - mimoriadne číslo školského časopisu
OADKo. Vydala Obchodná akadémia, Radlinského 1725/55, Dolný Kubín
www.oadk.edupage.org, oadkubin@gmail.com, máj 2019

PREČO SA STAŤ ZODPOVEDNÝMI SPOTREBITEĽMI?

Dôvodov je na to niekoľko. Prvými sú ekonomické dôvody – ak budeme menej nakupovať, pocíti to aj naša peňaženka, nebudeme sa musieť toľko zadlžovať a možno zistíme, že žijeme šťastnejšie. Druhými sú zdravotné dôvody – nadmerné prejedanie spôsobuje obezitu, ktorá sa vo vyspelých krajinách stáva veľkým zdravotným problémom. Ale aj lacné výrobky, najmä textil a obuv, spôsobujú mnohé kožné alergie a ďalšie choroby.

Environmentálne a sociálne dôvody sú tými najdôležitejšími. Neustála výroba čerpá prírodné zdroje, ktorých zásoba nie je nevyčerpatelná. Pri ich ťažbe a výrobe nových výrobkov dochádza k znečisťovaniu životného prostredia – vôd, oceánov, ovzdušia, pôdy, čo spôsobuje zdravotné problémy nielen pracovníkom výroby, ale aj ľuďom, ktorí v danej oblasti žijú. Preprava nových výrobkov na veľké vzdialenosti vyžaduje obrovské množstvo pohonných hmôt, čo produkuje veľa CO₂, ktorý prispieva ku globálnemu otepľovaniu a ku klimatickým zmenám. Každý výrobok sa po určitej dobe stane nepotrebným a skončí ako odpad.

Čím viac spotrebujeme, tým viac odpadu produkujeme. Len malé percento odpadu separujeme a recyklujeme, veľká časť končí na skládkach, ktoré produkujú ďalší skleníkový plyn metán, alebo na divokých skládkach, ktoré znečisťujú naše prostredie a často sú privalovými dažďami splavované až do morí. V dôsledku globálneho otepľovania a klimatických zmien narastá počet environmentálnych migrantov, najmä z krajín subsaharskej Afriky. Čoraz viac výrobkov, ktoré nakupujeme sa vyrába v krajinách Globálneho juhu.

Ich výroba síce dáva ľuďom prácu, ale často musia pracovať za veľmi nízke mzdy, aj sedem dní v týždni, s vysokým počtom nadčasov. Často sa za výrobkami skrýva detská práca. Veľa pracovníkov pracuje v nedôstojných podmienkach, bez ochranných pracovných pomôcok, v ohrození zdravia a často aj životov. Výrobné podniky vypúšťajú do riek a ovzdušia škodlivé odpadné látky, čím zamorujú životné prostredie obyvateľov. Znečistená pôda nedokáže priniesť úrodu, zamorená voda sa stáva nepitnou. Obyvatelia tak prichádzajú o zdroje obživy a musia migrovať do veľkomiest, kde dúfajú, že nájdu prácu. Mnohí končia v slumoch a favelách v extrémnej chudobe, bez možnosti poskytnúť svojim deťom vzdelanie a dôstojný život. **Zamýšľajme sa teda, aká je skutočná cena toho, čo kupujeme!**

EKOLOGICKÁ STOPA

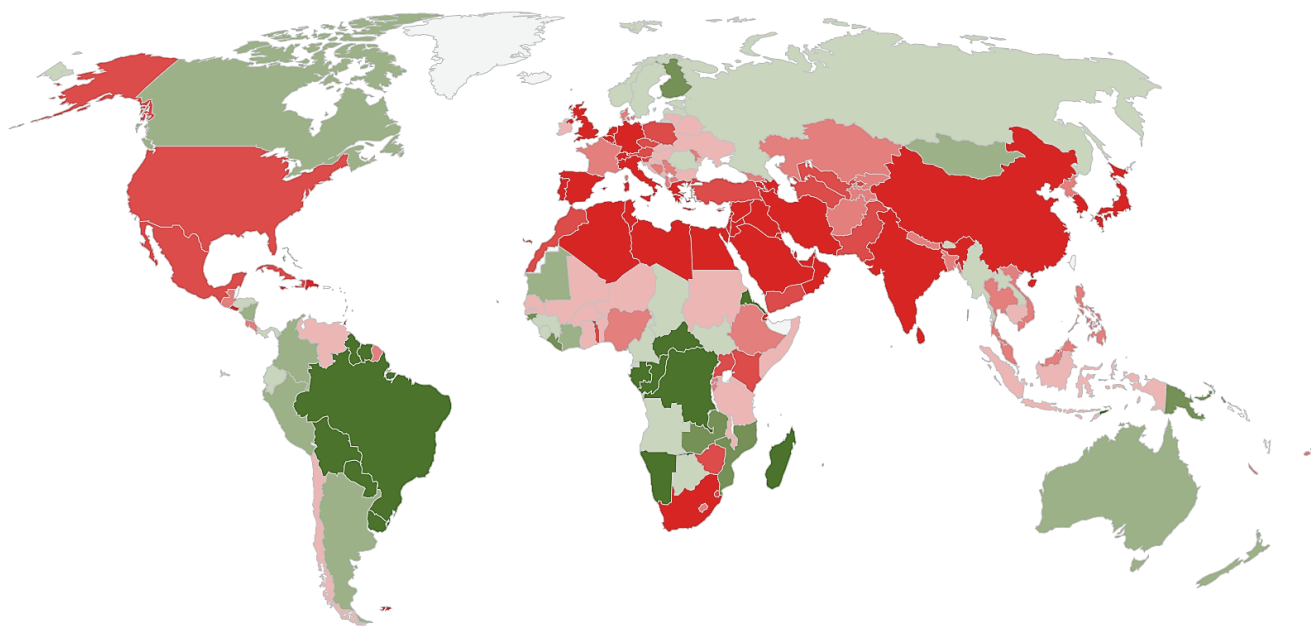
Predstavte si, že dnes už existuje spôsob ktorým si môžete vypočítať svoj vlastný vplyv na planétu Zem. Ešte ste o tom nepočuli? Táto metóda sa volá Ekologická stopa a zisťuje celkové územie, ktoré potrebujete na zabezpečenie všetkého, čo denne spotrebujete (voda, energia, potraviny, oblečenie, materiály) i zneškodnenie odpadu, ktorý pri tom produkuje. **Čím väčšia je vaša stopa, tým väčší je váš vplyv na prírodu!** Ekologickú stopu vypočítame tak, že zistíme množstvo prírodných zdrojov, ktoré spotrebúvame a množstvo odpadu, ktorý produkuje. To potom prepočítame na množstvo zodpovedajúcej biologicky produktívnej plochy Zeme (orná pôda, pasienky, lesy, vodné a zastavané plochy). Jeden hektár produktívnej plochy Zeme sa označuje ako globálny hektár – gha.

Naša planéta má rozlohu 51 miliárd hektárov, ale k dispozícii máme iba 12,2 miliárd globálnych

hektárov biologicky produktívnej plochy. V súčasnosti nás na planéte žije asi 7,7 miliárd, na každého obyvateľa by malo pripadať 1,58 globálnych hektárov. Priemerná ekologická stopa jedného človeka má v súčasnosti hodnotu asi 2,8 globálnych hektárov.

To znamená, že biologickú kapacitu Zeme prekračujeme asi o 68 % , čo zodpovedá nie 1 ale 1,7 planétam, ktoré by sme na život potrebovali. Prírodné zdroje spotrebúvame rýchlejšie ako sa dokážu obnoviť. Siahame až na samé dno zásob Zeme a narúšame jej schopnosť regenerácie. **TOTO JE MOŽNÉ DOČASNE, ale nie NAVŽDY!** Niektoré krajiny spotrebúvajú viac prírodných zdrojov ako majú. Prekračujú vlastné kapacity a čerpajú zo zdrojov iných národov. Keby každý človek žil ako obyvateľ USA, potrebovali by sme 4,5 planét, nie jednu! Ale keby žil ako obyvateľ Zambie, stačilo by nám 0,5 planéty.

Odskočte si na www.ekostopa.sk a vypočítajte si svoju stopu.

Deň, kedy začíname spotrebúvať nad aktuálne zdroje Zeme a začíname žiť na „úver“ zemských zdrojov, sa nazýva „Deň zúčtovania“ (Earth overshoot day). V každom roku pripadne na iný deň. **Pred 30-timi rokmi to bol 15. október, v tomto roku pripadne asi na niektorý deň júla a v roku 2020 sa predpokladá, že to už bude jún.**

A čo my Slováci, aká je naša ekologická stopa? **Pri našej súčasnej spotrebe a produkcii odpadu by sme potrebovali 2,3 planéty.** Z ekologického účtu čerpáme viac ak nám patrí. Ste zvedaví, aká veľká je vaša ekologická stopa? Jej výpočet trvá len 3 minúty...

SPÝTALI SME SA...

Zaujímalo nás, či sa študenti našej školy zaujímajú, akú ekologickú stopu zanechávajú a čo robia pre jej zníženie. Prinášame niekoľko odpovedí, možno vás budú inšpirovať.

Ako prvé ku zmenšeniu mojej ekologickej stopy som začala používať látkové odličovacie tampóny. Druhým mojim zmenšením ekologickej stopy je tuhý šampón na vlasy. Kúpila som si ho v DM drogérii aj so spolužiačkou. Tento tuhý šampón je zabalený v papierovej krabici, nie v žiadnej plastovej tube. Jeho výhodou je, že ho stačí použiť veľmi málo a vydrží aj dva mesiace. Naposledy som si objednala kovovú eko slamku, pretože si myslím, že jednorazové plastové slamky nemajú dobrý vplyv na životné prostredie. Do školy som začala nosiť a používať sklenenú fľašu na vodu, pretože nie som zástancom sladených nápojov v plastových fľašiach. Jednu sklenenú fľašu môžem používať niekoľko rokov. **(av)**

Máme vlastnú záhradu, kde mamina pestuje zeleninu a ovocie, takže polovicu roka spotrebujeme vlastnú zeleninu a ovocie. Ak kupujeme v zime tieto produkty v obchode skoro vždy nakupujeme bezobalovo alebo v sieťkach. Z kozmetiky väčšinou používame produkty z prírodných zložiek alebo kupujeme väčšie balenia.

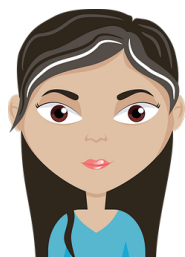

Väčšinou kupujeme ekologické výrobky alebo výrobky s dlhšou životnosťou. Je jasné, že aj my vyprodukuje odpad, no separujeme a kompostujeme. Prestali sme kupovať jednorazové plastové vrecká do vysávača a kúpili sme látkové, ktoré sa dajú vysypať a neustále používať, pretože u nás doma nám záleží na budúcnosti. **(lvh)**

Pri nakupovaní potravín sme si zvykli kupovať výrobky bez obalu. Či je to chlieb, zelenina alebo ovocie. Salámu, šunky a syr si vždy poprosíme nakrájať do dózy, a nikdy sme nikde nemali s tým problém. A tiež nekupujeme nadmerné množstvo potravín, ktoré vôbec nepotrebujeme. Kúpime presne to čo práve potrebujeme, a tak nič sa nám nepokazí a nemusíme to vyhadzovať. **(dr)**

Spolu s mojou rodinou žijeme vo veľkom rodinnom dome na dedine. Keď sme náš dom stavali, nechali sme ho zatepliť, čiže dom si udrží teplo, ktoré počas dňa nasal z vonkajšieho prostredia. To znamená, že nemusíme toľko kúriť, čiže znižujeme množstvo energie potrebnej na vyhriatie domu. Aj keď máme doma vaňu, všetci sa väčšinou len sprchujeme v sprchovacom kúte, čím šetríme vodu. Vzadu za domom sme vybudovali šachtu na vodu, ktorá keď prší sa ňou vyplní. Touto dažďovou vodou polievame kvety. **(ab)**

Vôbec som si neuvedomila aký má náš život dopad na túto planétu. Všetko sa zmenilo, keď sme sa o tejto téme začali rozprávať v škole na hodine biológie. Bolo mi to ľúto a preto som to chcela zmeniť. U nás doma separujeme odpad, ale nebrali sme to na veľkú váhu. Potom, ako som mamine ukázala jedno ekologické video, separujeme každý obal. Aj pri chove zvierat vzniká mnoho skleníkových plynov. Preto som jedna z tých, ktorý nekonzumujú mäso, len vo výnimočných prípadoch. **(lb)**

Aj moji rodičia, moja rodina doma sa snaží žiť ekologickejšie. Môj tatino je veľký kutil, takže ak sa niečo pokazí, tak to opraví a ak nie, aspoň si to odloží, snáď sa to na niečo zide. V poslednej dobe už u nás doma nenájdete igelitové vrecká. Desiatu si už veľmi dlho balíme do dóz. Už si ani nepamätám kedy som si kúpila plastovú fľašku s vodou. **(dr)**

Len 16 ročná Švédka Greta Thunbergová sa rozhodla, že do 9. septembra 2018 nebude chodiť do školy. Urobila tak po horúčavách v Európe a požiaroch vo Švédsku v roku 2018, ako protest. Jej požiadavka bola, aby Švédsko vládou znížila uhlíkové emisie. Protestovala pred budovou parlamentu každý deň s nápisom „Školský štrajk za klímu!“ Jej projektom Fridays For Future boli inšpirovaní aj ďalší študenti, ktorí organizujú piatkové protesty aj v iných krajinách (Holandsko, Nemecko, Fínsko, Dánsko, Austrália...) **Greta protestuje aj prostredníctvom sociálnych sietí, vystúpila na Summit OSN o klimatických zmenách v Katoviciach, na Svetovom ekonomickom fóre vo švajčiarskom Davose, alebo na pôde Európskeho parlamentu.**

V marci 2019 bola nominovaná na Nobelovu cenu.

Podľa vzoru protestu Greta Thunbergovej aj na Slovensku mladí protestujú za klímu. Cieľom protestov je presvedčiť vládnych predstaviteľov, aby presadili potrebné opatrenia pre budúcnosť klímy. Protesty sú dopĺňané diskusiami s odborníkmi a vládnymi predstaviteľmi. Mladí sa teda aj na Slovensku chopili príležitosti odovzdať planétu aspoň takú, akú ju dostali.

A čo my, študenti Obchodnej akadémie, pridáme sa k nim?

LIBRARY OF

a použili sme ju raz, nanajvýš dvakrát. Napríklad stan, s ktorým ideme možno raz za rok na týždeň na dovolenku, športové potreby, alebo čokoľvek iné. Takéto veci nás nestoja len peniaze, ale na ich výrobu sa spotrebúvajú prírodné zdroje. Od surovín, energie na výrobu a dopravu do obchodov, až po odpad ktorý vznikne, keď už vec nepotrebuje. Preto je lepšie veci, ktoré používame zriedkavo zdieľať. **Výsledkom zdieľania je, že zbytočne nenakupujeme, znižujeme spotrebu a zároveň sa znižuje ekologická stopa, ktorú zanechávame.** Vo svete sa stali populárne tzv. „**Knižnice vecí**“, kde si práčkou a mangľom a tiež spoločnú komunitnú nepožičiavame knižky, ale spotrebný tovar. (bytovkovú) záhradku. Požičať si môžeme od kuchynských potrieb až po

KNIŽNICA VECÍ

Koľkokrát sme si kúpili nijakú vec

hudobné nástroje. Tento trend dorazil už aj na Slovensko. Prvá knižnica vecí vznikla v Goetheho inštitúte v Bratislave a ďalšie pribúdajú.

Zdieľanie vecí je jednou z možností, ako znížiť nadmernú spotrebu. Na Slovensku už máme skúsenosti so zdieľaním bicyklov vo väčších mestách, čím sa odľahčí mesto od áut, pripravuje sa aj zdieľanie elektromobilov, zaznamenali sme prvé pokusy so zdieľaním nevyužitej mestskej pôdy na komunitné záhrady, kde si môžu obyvatelia dopestovať ovocie a zeleninu. V zahraničí je trend, pri výstavbe nových bytových domov robiť pracovne, kde obyvatelia môžu zdieľať spoločnú práčku. To isté tvrdí moja babka. Už pred päťdesiatimi rokmi mala bytovka práčovňu so spoločnou

NAŠE BABKY SÚ ZERO WASTE

Zero waste je súčasný módny životný štýl podporujúci opätovné využívanie všetkých zdrojov bez toho, aby vznikol odpad. Všetky zdroje treba opätovne využívať tak, ako sa to deje v prírode. Projekty Zero Waste sa usilujú o zníženie spotreby materiálu, použitie zrecyklovaných materiálov, opravu a demontáž výrobku. Organizácie Zero Waste organizujú pre záujemcov školenia, aby ich naučili, ako žiť podľa tejto filozofie. Nám stačí zobrať si príklad od našich babičiek. Ani o tom nevedia, a sú „zero waste“ Naše babky sú vedené k tomuto životnému štýlu už od malička. Aj keď je v dnešnej modernej dobe život často jednoduchší, predsa je mnoho zvykov, ktoré by sme si mohli osvojiť od našich starých mám. Tu je pár z nich:

Chodia na nákupy so svojimi taškami a šetria si igelitky.

Mnohé babky si brávajú na nákupy svoje vlastné tašky, buď sieťovú, plátennú alebo igelitku. Igelitka však nie je jednorazový predmet, ale ich používajú, až kým sa nerozpadnú. Priemerný Slovák spotrebuje za rok až 466 plastových tašiek. Je čas zamyslieť sa, že igelitky spôsobujú veľkú záťaž životnému prostrediu.

Sušia bielizeň na žinkách. Naše staré mamy nepoznali žiadne sušičky. Radšej si bielizeň zavesili vonku na šnúry, kde im veci vysušil vietor a slnečné lúče. Aj ty môžeš dopomôcť k menšej spotrebe energie, keď si kúpiš sušiak a budeš sušiť na ňom.

Nakupujú lokálne. Mnohé babky sú hrdé na naše Slovensko a celý život podporujú a veria slovenským značkám. Či už sú to mliečne výrobky, vajcia, zelenina či ovocie, ktoré chodia kupovať na trhy od domácich výrobcov. S predajcami v stánkoch si za tie roky, ktoré tam chodia nakupovať, vytvorili puto či dôverné priateľstvo. Vždy majú istotu, že dostanú kvalitné a domáce suroviny. Lokálnym nakupovaním znižujú uhlíkovú stopu, nakupujú bio produkty a podporujú domácich producentov.

Zbierajú obaly z vajíčok. Veľa starých mám zbiera od celej rodiny prázdne obaly z vajíčok. Do týchto obalov odkladajú svoje domáce vajíčka, či chodia s nimi do obchodu, aby si tam kúpené vajíčka uložili. Načo vyhadzovať a znova kupovať obaly z vajíčok, keď sa dajú použiť aj viackrát?

My to vyhodíme, ony využijú. Tégliky z jogurtov, plastové krabičky zo zmrzlín, podtácky zo zeleniny sú predmetmi, ktoré niekoľkokrát využijú. Tégliky z jogurtov využijú na zasadenie byliniek, či zeleniny. Na podtáckach skladujú potraviny v chladničke/mrazničke, v plastových boxoch od zmrzliny si často od nich odnesieme obed, či koláče. Nikdy nezabudnú dodať: „Vráť, aby som ti mala do čoho dať nabudúce.“

Polievajú dažďovou vodou. Mnohí ľudia spotrebujú pitnú vodu aj na polievanie. Pre naše babky sú to zbytočné výdavky. Načo míňať vodu, za ktorú sa platí na polievanie? Preto si staré mamy radšej zídu do studne, či vyčkajú až naprší do nádoby. Záhradu a kvietky v kvetináčoch polievajú vodou úžitkovou. Nebuďme leniví a využívajme úžitkovú vodu, pretože pitná voda je príliš vzácna.

Trpezlivo vyrábajú. Naše babky zaslávili svoje voľné chvíle vyrábaniu vecí, ktoré potrebujú. Pre mnohých ľudí to nie je lákavá predstava trávenia voľných chvíľ. Ak sa dáš na štrikovanie či šitie oblečenia, nebudeš podporovať fast fashion, ale navyše si aj príjemne oddýchneš.

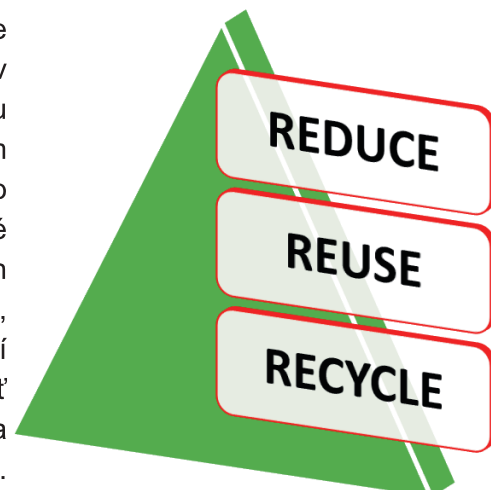

AKO SA STAŤ ZODPOVEDNÝMI SPOTREBITEĽMI?

Naše nákupné správanie má veľkú moc a dokáže ovplyvniť výrobcov, predajcov a poskytovateľov služieb. Preto, ak chceme zanechať našu planétu aj budúcim generáciám, mali by sme pri každom nákupe zvažovať aj skrytú cenu výrobku alebo služby.

To znamená, aký dopad má výrobok alebo služba na životné prostredie, na ľudí ktorí ho vyrobili, ich mzdy, dodržiavanie ľudských práv alebo mieru v iných častiach planét., Aký je náročný na dopravu, na energie počas životnosti a náklady na jeho likvidáciu po ukončení životnosti. Najlepší spôsob, ako znížiť svoju ekologickú stopu je znížiť vlastnú spotrebu. Tým znížime množstvo spotrebovaných surovín a energie, množstvo produkovaných skleníkových plynov aj odpadu. **Osvojme si teóriu R3 (znižovať vlastnú spotrebu, znovu použiť, recyklovať – z anglického Reduce, Reuse, Recycle).**

ZNIŽUJ VLASTNÚ SPOTREBU – REDUCE

- Kupuj len to, čo v skutočnosti potrebuješ – nepodliehaj reklamám a výpredajovým ošialom.
- Vyhýbaj sa kúpe jednorazových výrobkov – plastové a papierové riady, hrnčeky, príbory...
- Nakupuj vo väčších baleniach, uprednostňuj opäť naplniteľné obaly.
- Vyhýbaj sa výrobkom, ktoré používajú nadmerné množstvo obalov.
- Nekupuj balenú vodu, nápoje v plechovkách, nos si vlastnú fľašu s vodou z vodovodu.
- Kupuj radšej menej vecí, ale kvalitných, s dlhšou životnosťou.
- Prednostne kupuj predmety z recyklovaných materiálov, s environmentálnymi označeniami.
- Nakupuj lokálne produkty – podporíš miestnych producentov a znížiš množstvo skleníkových plynov produkovaných pri doprave.
- Jedz menej mäsa – jeho výroba omnoho viac zaťažuje životné prostredie ako rastlinná výroba.
- Využívaj zdieľanie vecí – knižnice vecí, zdieľané bicykle, pracovne a pod.
- Šetri vodou – uprednostni sprchovanie, nenechávaj zbytočne pustenú vodu, využívaj dažďovú vodu.
- Šetri elektrickou energiou – všimaj si energetické štítky - nakupuj úsporné elektrospotrebiče, žiarovky, zbytočne nesviet', nenechávaj spotrebiče zapnuté v pohotovostnom režime, nabíjačky v sieti.
- Využívaj viac chôdzu peši, na bicykli alebo hromadnou dopravou.
- Odmietaj reklamné letáky – daj si na schránku nálepku „Nevhadzovať reklamné letáky“.

ZNOVA POUŽI – REUSE

- Neber si z obchodov zbytočné igelitky, mikroténové vrecká. Nos vlastnú textilnú alebo papierovú tašku a vrecká.
- Používaj uzatvárateľné nádoby na desiatu. Ak je to potrebné, daj si zabaliť jedlo v reštaurácii do vlastnej nádoby, nie do jednorazového polystyrénového obalu.
- Uprednostňuj výrobky v obaloch, ktoré môžeš potom využiť v domácnosti.
- Daj veciam druhú šancu – prerábať staré veci na nový účel je čoraz modernejšie.
- Pokazené veci nevyhadzuj ale sa snaž dať ich opraviť. Používaj veci čo najdlhšie.
- Na robenie poznámok využívať druhú stranu už použitých papierov, voľné strany v starých zošitoch.
- Nepoužívaj jednorazové baterky – kúp si nabíjacie, alebo kupuj elektroniku s napájaním do siete.
- Veci, ktoré nepotrebuješ podaruj priateľom, alebo daj na charitu.
- Založ si vlastnú záhradku alebo komunitnú záhradku, kde si môžeš dopestovať vlastnú bio zeleninu alebo bio ovocie.

RECYKLUJ – RECYCLE

- Dôsledne recykluj doma aj v škole bežný komunálny odpad – papier, sklo, plasty, kovy, bioodpad.
- Po skončení životnosti predmety (elektroniku, elektrospotrebiče, batérie, nebezpečný odpad, žiarivky, stavebný odpad) odnes na zberný dvor, ktorý má každé mesto.
- Lieky po dobe expirácie odnes späť do lekárne. Nenakupuj zbytočné lieky, radšej využívaj prírodnú lekárňu.

EKO ZNAČKY

Pri výbere tovaru alebo služieb, nám môže pomôcť aj rôzne environmentálne označovanie výrobkov. Niekedy však výrobcovia uvádzajú na obaloch vlastné „pseudo značky“, ktoré nemajú so skutočnými certifikovanými ekoznačkami nič spoločné. Aby sme sa nedali pomýliť, prinášame vám niekoľko základných environmentálnych značení.

Biopotravina

Označujú sa potraviny vyrobené iba zo surovín pochádzajúcich z ekologickej poľnohospodárskej výroby. Používajú sa osobitné oševné postupy, hnojenie iba organickými hnojivami, je zakázaná chemická ochrana rastlín. Taktiež pri potravinárskej výrobe sú stanovené osobitné, prísnejšie podmienky výroby. Výroba biopotravín je šetrnejšia k životnému prostrediu a tiež sú prospešnejšie pre naše zdravie.

Obr.: Biopotravina - značka EU, Slovenskej republiky, Českej republiky

Fair Trade

Označenie Fair Trade majú výrobky, ktoré nakupujú dodávateľia priamo od producentov z krajín Globálneho juhu za „férové ceny“. Garantované ceny a dlhodobé obchodné vzťahy umožňujú týmto pestovateľom postarať sa sami o seba, zaistiť svoju existenciu, dostupnú zdravotnú starostlivosť, umožniť svojim deťom prístup ku vzdelaniu.

Produkty pestované v systéme Fair Trade sú pestované s ohľadom na životné prostredie, bez vykorisťovateľskej detskej práce. Časť zisku z predaja výrobkov plynie na financovanie miestnych projektov sociálneho a vzdelávacieho rozvoja, alebo na ochranu životného prostredia.

Environmentálne vhodný výrobok

Je označenie pre výrobky, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu. Hodnotí sa celý životný cyklus výrobku od získavania suroviny, výroba, doprava surovín a výrobku ku spotrebiteľovi, životnosť výrobku u spotrebiteľa, ale aj možnosti jeho recyklácie po ukončení životnosti.

Obr.: Environmentálne vhodný výrobok - značka EU, Slovenskej republiky, Českej republiky, Nemecko, Škandinávia

AGENDA 2030

V roku 2015 sa Organizácia spojených národov podujala zadefinovať ciele, ktorých napĺňanie by malo viesť k riešeniu najzávažnejších problémov dnešného sveta, zaslúžiť sa o zmenu a lepší život. Lídri 193 krajín, vrátane Slovenska, sa dohodli na sedemnástich globálnych cieľoch, ktoré sú známe ako Ciele udržateľného rozvoja, alebo Agenda 2030. Vďaka týmto cieľom máme do roku 2030 dosiahnuť tri základné ciele: odstrániť extrémnu chudobu, znížiť nerovnosť a nespravodlivosť a zvrátiť negatívny trend klimatických zmien. Aj keď sú to tri rozdielne oblasti: spoločnosť, ekonomika a životné prostredie, sú navzájom vzájomne prepojené. **Cieľom je zosúladiť hospodársky a spoločenský pokrok s plnohodnotným zachovaním životného prostredia. Od lokálnej po globálnu úroveň.**

Zdravím. Čo si želáte?

Dobrý. Jedno nealkoholické jahodové mojito.

Aj ja Vás poprosím, ale bez slamky.

Momentík, za chvíľku to bude.

Prečo si si pýtala bez slamky?

Pretože mám vlastnú antikorovú slamku. A je to zbytočné plytvanie. Vedela si, že slamka je štvrtý najrozšírenejší plast v oceáne.

V oceáne sú plasty?

Áno, nevedela si? Je v ňom ostrov z plastov veľký ako štrnásťkrát Slovensko.

O tom som ani netušila.

Je dôležité sa zaujímať o našu budúcnosť. Dnes už viac ako 90 % ľudí od šiestich rokov a vyššie je BPA pozitívnych. Pri každom konzumovaní jedla baleného v plaste sa tieto chemikálie plasty dostávajú do jedla, popripade do nápojov a neskôr ich prijímame do nášho tela

Zaujímavé.

Treba si uvedomiť to, že plasty neškodia, len nám, ale aj živočíchom, napríklad rybám a morským vtákom, ktorý si pomýlia plast s potravou a potom hynú. Každá štvrtá ryba už obsahuje plast. A v roku 2050 bude v oceáne viac plastov ako živočíchov. 9 miliónov ton plasty končí každý rok v oceáne.

Nech sa páči, dve jahodové mojita pre mladé slečny.

Vďaka.

Ďakujeme.

Som vďačný za ľudí ako ty. Keby bolo na mne, tak by sme dávali do drinkov iba rozložiteľné slamky.

Počula som, že slovenskí vedci pomohli vývoju rozložiteľného plasty z oleja

O tom som nevedel. Ale od roku 2021 EÚ prijala smernicu o zákaze jednorazových plastov a to hlavne plastových slamiek, príborov, ale aj napr. vatových tyčiek.

Veľa zákazníkov si už nosí aj vlastné hrnčeky na kávu so sebou, aby sme im nemuseli dávať jednorazové. Ale, čakajú ma ďalší zákazníci. Ďakujem za Váš čas.

Tiež sa pripravuje zákon o zálohovaní PET fliaš a nápojových plechoviek, pretože ich málo separujeme. Veľa ich končí na divokých skládkach pri potokoch, odkiaľ sa dostávajú do riek a potom do morí.

Odkiaľ máš o tom toľko informácií?

Sledujem svetové dianie. Overujem si informácie a neverím hoaxom.

A kde si kúpila tie antikorové slamky?

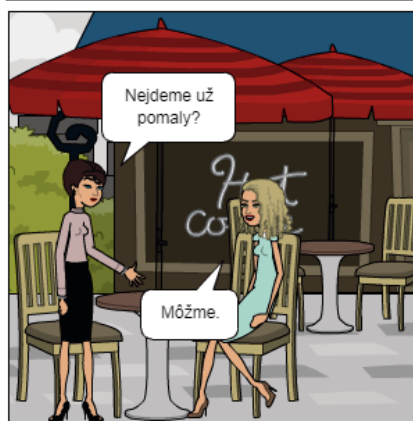
Kúpiš ich aj v drogérii alebo v BIO obchode.

Určite si ich aj ja zaobstarám.

Určite si ho pozriem.

Inak, vedela si, že priemerný život jedného plasty je 15 minút? A plast sa rozkladá 450 rokov a ak vôbec... Ak chceš vedieť o tejto problematike viac určite si pozri dokument A PLASTIC OCEAN.

Nejdeme už pomaly?

Môžme.

